

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY PRE PREDMET

OBČIANSKA NÁUKA

NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE	ISCED 2
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ
PREDMET	OBČIANSKA NÁUKA
SKRATKA PREDMETU	OBN
ROČNÍK	ŠIESTY
ČASOVÁ DOTÁCIA	1 HODINA TÝŽDENNE 33 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA

Úvod

Vzdelávacie štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávacie štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevyklučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávacie štandard z občianskej náuky ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti aj na tie kognitívne činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad

poznávania a porozumenia prítomnosti. V tomto zmysle nemajú byť žiaci len pasívnymi aktérmi výučby a konzumentmi hotových poznatkov, ktoré si majú len zapamätať a následne zreprodukovať.

Charakteristika predmetu

Predmet prispieva k vytváraniu a rozvoju sociálneho a občianskeho vedomia žiakov. Prostredníctvom vymedzených pojmov a výkonov sprostredkuje potrebné vedomosti, zručnosti a nadobudnutie spôsobilostí, ktoré im umožnia orientovať sa v sociálnom prostredí a v bežných životných situáciách. Umožňuje žiakom pochopiť seba samých a pomáha im v ich socializačnom procese. Vede ich k poznávaniu svojej rodiny, školy, obce, regiónu, Slovenska a Európskej únie. Učí ich demokraticky myslieť a konať, poznávať svoje práva a povinnosti a obhajovať práva druhých. Poskytuje žiakom základné vedomosti z oblasti štátu a práva, umožňuje im pochopiť ekonomický život spoločnosti a vedie ich k aktívnej občianskej angažovanosti, ktorej jedným z dôležitých predpokladov je kritické myslenie.

Ciele predmetu

Žiaci:

- získajú vedomie jedinečnosti a neopakovateľnosti každého človeka v spoločnosti,
- realisticky sa spoznávajú, hodnotia seba samých,
- osvoja si pravidlá a normy spoločenského spolunažívania,
- uvedomujú si práva a povinnosti a primerane svoje práva obhajujú,
- preberajú zodpovednosť za vlastné názory, postoje a dôsledky konania,
- uznávajú základné princípy demokracie,
- budujú si tolerantný prístup k iným názorom, postojom, hodnotám a kultúram,
- učia sa aktívnemu občianstvu a osobnej angažovanosti,
- získajú základné vedomosti o sociálnoekonomickom a právnom fungovaní spoločnosti.

Kompetencie

- kognitívne kompetencie - používať informácie a pracovať s nimi, riešiť problémy, rozvíjať kritické myslenie, používať tvorivosť
- funkčné kompetencie - učiť sa učiť, používať efektívne pracovné metódy, uplatňovať logické operácie, používať informačno-komunikačné technológie, čítať s porozumením a rozumieť grafom, diagramom a tabuľkám, vyjadrovať sa písomne
- osobnostné kompetencie - vytvárať vlastnú identitu a uvedomovať si ju (sebauvedomenie a sebareflexia), zodpovedne sa rozhodovať a cieľavedome riadiť vlastný život (organizovať a sebaregulovať), byť zvedavý - mať chuť poznávať seba, iných, realitu, prejavovať a zvládať emócie
- sociálne kompetencie - spolupracovať s druhými, budovať vzťahy s druhými, aktívne tvoriť a ochraňovať životné prostredie, kooperatívne riešiť problémy a konflikty
- komunikačné kompetencie - optimálne komunikovať (vhodná forma aj obsah), neverbálne sa vyjadrovať a chápať neverbálnu komunikáciu, aktívne počúvať, poskytovať vecnú spätnú väzbu
- kompetencie občianske - byť zodpovedný vo svojom konaní, zaujímať sa o veci verejné, zapájať sa do občianskeho života, rešpektovať ľudské práva
- kompetencie kultúrne - vnímať kultúrnu tradíciu svojho jazyka a reči, rozumieť symbolom, ktoré sú obvyklé v našej kultúre, poznať a akceptovať kultúrnu rôznorodosť a národné, národnostné a etnické odlišnosti.

Vzdelávací štandard

Moja rodina – 11 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:	
<ul style="list-style-type: none"> - určiť typy spoločenstiev, v ktorých žije, - uviesť typy spoločenských rolí, ktoré vo svojom živote zohráva/bude zohrávať, - vysvetliť pomocou príkladov päť základných funkcií rodiny, 	<ul style="list-style-type: none"> - rodina, poslanie a funkcie rodiny <ul style="list-style-type: none"> - vzťahy v rodine - normy a pravidlá - práva a povinnosti (detí a rodičov) <ul style="list-style-type: none"> - medzilidské vzťahy - viacgeneračné spolunažívanie príbuzní, priatelia, susedia

<ul style="list-style-type: none"> - charakterizovať základné znaky rodiny, - porovnať rozdiely vo fungovaní harmonickej a rozvrátenej rodiny, - uviesť na príkladoch fungovanie pravidiel v rodine, - zostaviť rebríček práv a povinností detí v rodine, - navrhnúť zoznam piatich práv a povinností rodičov v rodine, - určiť vzťahy medzi členmi svojej širšej rodiny, - viesť na príkladoch fungovanie vzťahov medzi príbuznými, priateľmi, susedmi. 	
---	--

Moja trieda, moja škola – 11 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vypracovať individuálny návrh práv a povinností žiaka v školskej triede/škole, - zdôvodniť vybrané práva a povinnosti žiaka zo školského poriadku, - vysvetliť na príkladoch pozitívne a negatívne vzory pre život v triede/v škole, - zdôvodniť úlohu a význam fungovania žiackej školskej rady, 	<ul style="list-style-type: none"> - školská trieda - triedna samospráva - školská samospráva - mimovyučovacia činnosť - mimoškolská činnosť

<ul style="list-style-type: none"> - vytvoriť prehľad mimovyučovacej a mimoškolskej činnosti/aktivity v škole, obci a okolí. 	
---	--

Moja vlasť – 11 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdôvodniť vlastnými slovami význam občianstva pre človeka, - vytvoriť na základe získaných informácií prezentáciu obce, mesta, regiónu, - predstaviť činnosť vybraných významných obce/regiónu, - prezentovať pozitívne tradície svojho regiónu, - vysvetliť spôsoby používania štátnych symbolov - osobností Slovenskej republiky, - rozlíšiť na príkladoch štátne sviatky, dni pracovného pokoja a pamätné dni v SR, - prezentovať vyhľadane základné informácie o vzniku, význame a inštitúciach EÚ. 	<ul style="list-style-type: none"> - občan - obec - región - Slovenská republika - štátne symboly - Európska únia

Metódy a formy práce

Pri vyučovaní tohto predmetu je potrebné vytvoriť pre žiakov dostatočný priestor na tvorivý prístup k riešeniu problémov, podporovať kritické myslenie a schopnosť samostatnej práce. Dôležité je, aby sa zabezpečil dostatočný priestor na nácvik zručností a aplikáciu získaných poznatkov.

Učiteľ pri výbere metód volí také metódy a formy práce, ktoré podnecujú aktivitu žiakov a okrem vedomostí rozvíjajú zručnosti a postoje žiakov. Okrem klasických metód využíva aktivizujúce metódy, ako inscenačnú metódu, situačnú metódu, brainstorming, riešenie problémových úloh, prácu s informačnými zdrojmi, najmä s internetom, s tlačou, žiacke referáty.

Tento predmet priamo vyžaduje aj iné formy vyučovania, ako sú napr. besedy s odborníkmi, návšteva na úrade, v múzeu a podobne.

Metódy a formy vyučovania v predmetoch tejto vzdelávacej oblasti majú stimulovať rozvoj schopností žiakov, podporovať ich cieľavedomosť, samostatnosť a tvorivosť. Uprednostňujeme také stratégie vyučovania, pri ktorých žiak ako aktívny subjekt v procese výučby má možnosť spolurozhodovať a spolupracovať, učiteľ zase má právo i povinnosť motivovať, povzbudzovať a viesť žiaka k čo najlepším výkonom.

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne 10 %), náročnosť písomných, kontrolných prác. Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

V 6. ročníku sa predmet klasifikuje.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa bude uskutočňovať **priebežné a celkové hodnotenie**:

- **priebežné hodnotenie** v predmete sa bude uskutočňovať pri hodnotení čiastkových výsledkov a prejavov žiaka na vyučovacích hodinách a bude mať hlavne motivačný charakter; učiteľ bude zohľadňovať vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliadať na jeho momentálnu psychickú i fyzickú disponovanosť,
- **celkové hodnotenie** žiaka v predmete sa bude uskutočňovať na konci prvého polroka a druhého polroka v školskom roku a má čo najobjektívnejšie zhodnotiť úroveň jeho vedomostí, zručností a návykov vo vyučovacom predmete.

V procese hodnotenia bude učiteľ uplatňovať primeranú náročnosť, pedagogický takt voči žiakovi, rešpektovať práva dieťaťa a humánne sa správať voči žiakovi. Predmetom hodnotenia budú najmä učebné výsledky žiaka, ktoré dosiahol v predmete v súlade s požiadavkami vymedzenými v učebných osnovách, osvojené kľúčové kompetencie, ako aj usilovnosť, osobnostný rast, rešpektovanie práv iných osôb, ochota spolupracovať a správanie žiaka podľa školského poriadku.

Podklady na hodnotenie výchovno-vzdelávacích výsledkov a správania žiaka získa učiteľ najmä týmito metódami, formami a prostriedkami:

- sústavné diagnostické pozorovanie žiaka,
- sústavné sledovanie výkonu žiaka a jeho pripravenosti na vyučovanie,
- rôzne druhy skúšok (písomné, ústne), didaktické testy,
- analýza výsledkov rôznych činností žiaka,
- konzultácie s ostatnými pedagogickými zamestnancami a podľa potreby s odbornými zamestnancami zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak bude z predmetu skúšaný **ústne** najmenej **raz** v polročnom hodnotiacom období a **písomne** najmenej **dvakrát** v polročnom hodnotiacom období. Žiak vytvorí minimálne **jeden projekt** za polročné hodnotiace obdobie. Učiteľ oznámi žiakovi výsledok každého hodnotenia a posúdi klady a nedostatky hodnotených prejavov a výkonov. Po ústnom skúšaní učiteľ oznámi žiakovi výsledok ihneď. Výsledky hodnotenia písomných činností oznámi žiakovi

a predloží k nahliadnutiu najneskôr do 10 dní. Druhy skúšok rozvrhne učiteľ rovnomerne na celý školský rok, aby zabránil preťažovaniu žiaka.

Podkladom pre celkové hodnotenie vyučovacieho predmetu budú:

- známka za ústnu odpoveď,
- známky za rôzne písomné druhy skúšok, didaktické testy, projekt
- posúdenie prejavov žiaka.

Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Moja rodina	Miesto jednotlivca v spoločnosti
		Vzťahy v rodine, fungovanie rodiny
		Komunikácia v rodine
		Naša rodina
		Poišťovne
	Moja trieda, moja škola	Školská trieda ako spoločenská skupina
		Školská samospráva na základnej škole
	Moja vlasť	Obec, v ktorej žijem
Štátne symboly SR		
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	Moja rodina	Pravidlá v rodine
		Vzťahy v rodine, fungovanie rodiny
Environmentálna výchova	Moja rodina	Naši príbuzní, priatelia, susedia
	Moja trieda, moja škola	Mimo vyučovacia a mimoškolská činnosť na základnej škole
	Moja vlasť	Moja vlasť – Slovenská republika
		Historické pamiatky, krásy prírody v obci
Mediálna výchova	Moja trieda, moja škola	Školská trieda ako spoločenská skupina
		Triedna samospráva – práva a povinnosti žiakov
	Moja vlasť	Región, v ktorom žijem
Multikultúrna výchova	Moja rodina	Miesto jednotlivca v spoločnosti
		Naši príbuzní, priatelia, susedia
	Moja trieda, moja škola	Pravidlá správania
	Moja vlasť	Región, v ktorom žijem

		Európska únia
Ochrana života a zdravia	Moja rodina	Naša rodina
	Moja vlasť	Významné osobnosti obce a regiónu

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

autor/ka	učebnica
D. ĎURAJKOVÁ, A. DROZDÍKOVÁ	Občianska náuka pre 5. ročník ZŠ, SPN, 2009, Bratislava
D. ĎURAJKOVÁ, A. DROZDÍKOVÁ	Občianska náuka pre 6. ročník ZŠ, SPN, 2009, Bratislava
	CD
	Internet
	Interaktívna tabuľa
	obrazové a propagačné materiály, pracovné listy

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.